

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN MIETINTÖ 6/2008 vp

Hallituksen esitys laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 16 päivänä kesäkuuta 2008 lähettänyt ympäristövaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta (HE 93/2008 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Else Peuranen, ympäristöministeriö
- yksikönpäällikkö Kaija Kallio-Mannila, Suomen ympäristökeskus.

HALLITUKSEN ESITYS

Esitys koskee tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen edellyttämiä kansallisia lainsäädäntötoimia. Lisäksi esityksellä pantaisiin täytäntöön epäpuhtauksien päästöjä ja siirtoja koskevan eurooppalaisen rekisterin perustamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta siltä osin kuin siinä edellytetään säädettäväksi seuraamuksista asetuksen rikkomistilanteissa.

Ympäristönsuojelulakia muutettaisiin siten, että fluorattuja kasvihuonekaasuja koskevissa tehtävissä toimivaltaiseksi viranomaiseksi säädettäisiin Suomen ympäristökeskus. Kylmäaineita tai liuottimia sisältävien laitteiden sekä niitä sisältävien sammutus- ja torjuntalaitteiden huoltohenkilökunnan pätevyyttä koskevaa säännöstä täydennettäisiin niin, että se koskisi kaikkia EY:n fluorattuja kasvihuonekaasuja koskevan asetuksen tarkoittamia fluorattuja kasvihuone-

nekaasuja (fluorihilivetyjä, perfluorihilivetyjä ja rikkiheksafluoridia), toimialoja ja käyttösovelluksia. Lakiin lisättäisiin säännökset viranomaisen velvollisuudesta pitää rekisteriä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden asennus-, kunnossapito- tai huoltotoimintaa suorittavan tai niissä käytettyjen aineiden käsittelyä tai jätehuoltoa suorittavan henkilön ja toiminnanharjoittajan pätevyydestä sekä pätevyyden osoittamisesta Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa myönnettyllä pätevyydestodistuksella. Ympäristönsuojelulain valvonta- ja hallintopakkosäännöksiä täydennettäisiin koskemaan myös EY:n fluorattuja kasvihuonekaasuja koskevan asetuksen valvontaa. Lisäksi ympäristönsuojelulain rangaistussäännöksiä täydennettäisiin siten, että molempien EY:n asetusten rikkominen säädettäisiin rangaistavaksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Valiokunta toteaa, että fluorattujen kasvihuonekaasujen päästöjä ja käyttöä rajoitetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista (EY) N:o 842/2006. Hallituksen esityksellä ympäristönsuojelulain muuttamiseksi pannaan täytäntöön fluorattuja kasvihuonekaasuja koskevan asetuksen edellyttämät kansalliset toimenpiteet. EY:n asetuksessa säädetään muun muassa erilaisten laitteiden tarkastusvelvoitteesta, fluorattujen kasvihuonekaasujen talteenottovelvoitteesta niiden asianmukaisen kierrätyksen tai hävittämisen varmistamiseksi, henkilöstön vähimmäispätevyysvaatimuksista, laitteiden ja tuotteiden merkintävaatimuksista sekä käytön rajoituksista ja kielloista.

Ilmakehän fluoratut kasvihuonekaasut ovat peräisin ihmistoiminnasta, näillä kaasuilla ei ole luontaisia päästölähteitä. Fluorattuja kasvihuonekaasuja ovat muun muassa fluorihilivedyt (HFC-yhdisteet), perfluorihilivedyt (PFC-yhdisteet) ja rikkiheksafluoridi (SF₆-yhdiste). Euroopan yhteisön fluorattujen kasvihuonekaasujen päästöt olivat vuonna 1995 yhteensä 65 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia eli noin kaksi prosenttia yhteisön kasvihuonekaasujen päästöjen kokonaismäärästä.

Suomen fluorattujen kasvihuonekaasujen päästöt vuonna 2006 olivat 0,8 miljoonaa tonnia hiilidioksidiekvivalenttia, joka on noin 1 prosentti kaikista kasvihuonekaasupäästöistä. Arvioiden mukaan ilman rajoituksia fluorattujen kasvihuonekaasujen päästöt lisääntyisivät Euroopan yhteisössä vuoteen 2010 mennessä noin 98 miljoonaan hiilidioksidiekvivalenttitonniin, joka olisi 2–4 prosenttia kasvihuonekaasupäästöjen arvioidusta kokonaismäärästä. Fluorattujen kasvihuonekaasujen päästöosuuden kasvua

aiheuttaa etenkin kylmä- ja ilmastolaitteiden määrän jatkuva lisääntyminen.

Valiokunta toteaa, että myös fluorattujen kasvihuonekaasujen päästöihin tulee kiinnittää huomiota, vaikka niiden kokonaispäästöt eivät ole tällä hetkellä kovin suuret, koska päästöt ovat jatkossa muutoin todennäköisesti kasvamassa. Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä, että fluorattuja kasvihuonekaasuja korvaavia aineita kehitettäessä selvitetään ja otetaan huomioon näiden aineiden mahdolliset muut haitalliset vaikutukset varovaisuusperiaatteen mukaisesti.

Suomessa fluorattuja kasvihuonekaasuja käytetään pääasiassa kylmälaiteissa, lämpöpumpuissa ja ilmastointilaitteissa jäähdytysaineena sekä jonkin verran myös esimerkiksi aerosoleissa, saumavaahdoissa, sähkönjakelulaitteissa ja sammutuslaitteistoissa. Valiokunta toteaa, ettei kaikkia EY:n asetuksen käyttörajoitusten kohteena olevia kaasuja enää käytetä tai valmisteta Suomessa.

Hallituksen esityksellä ympäristönsuojelulakia ehdotetaan muutettavaksi muun muassa siten, että nykyisin voimassa olevia säännöksiä kylmäaineita tai liuottimia sisältävien laitteiden sekä niitä sisältävien sammutuslaitteiden huoltohenkilökunnan pätevyysvaatimuksista täydennettäisiin vastaamaan EY:n asetuksen vähimmäispätevyysvaatimuksia. Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus antaa tarkemmat säännökset henkilöstön ja toiminnanharjoittajien pätevyysvaatimuksista, ilmoitusten sisällöstä ja ilmoitusmenettelystä sekä valvontaviranomaisen tehtävistä. Laitteita säännöllisesti huoltamalla ja tarkastamalla sekä automaattisten vuotojen havaitsemisjärjestelmien avulla voidaan ehkäistä fluorattujen kasvihuonekaasujen pääsyä ilmakehään. Valiokunta korostaa riittävän koulutuksen, neuvonnan ja tiedotuksen merkitystä uudistuksen toimeenpanossa.

Hallituksen esityksen mukaan ympäristönsuojelulain valvonta- ja hallintopakko-säännöksiä täydennetään koskemaan EY:n asetuksen mukaista valvontaa. Rangaistussäännöksiä muutetaan siten, että EY:n asetuksen, ympäristön-

suojelulain ja sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen rikkominen säädettäisiin rangaistavaksi. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esityksen rangaistussäännöksiä koskevan 116 §:n perusteluissa todetaan virheellisesti, että säännöksessä säädettäisiin rangaistavaksi myös 108 c §:n 1 ja 2 momentin vastainen toiminta, joka koskisi henkilön ja toiminnanharjoittajan ilmoituksen tekemistä turvatekniikan keskukselle valvontaa ja pätevyyden todentamista varten. Hallituksen esityksen 116 §:ään ei kuitenkaan sisälly rangaistussäännöstä 108 c §:n 1 ja 2 momentin vastaisesta toiminnasta.

Valiokunta toteaa, että Suomen ympäristökeskus SYKE toimii esityksen mukaan fluoraatuista kasvihuonekaasuista annetun asetuksen mukaisena toimivaltaisena viranomaisena. SYKellä on jo tällä hetkellä vastaavanlaatuisia tehtäviä, jotka liittyvät esimerkiksi otsoniasetuksen toimeenpanoon. SYKE myös osallistuu Suomessa YK:n ilmastopimuksen Kiovan pöytäkirjan mukaisen kasvihuonekaasujen vuosittaisen raportoinnin valmisteluun fluorattujen kasvihuonekaasujen osalta, joten sillä on valmiudet toteuttaa esitetty toimivaltaisen viranomaisen tehtävät.

Hallituksen esityksessä (s. 11/l) todetaan, että SYKellä on uudistuksesta aiheutuvien tehtävien riittävä asiantuntemus eikä niiden hoitamiseen tarvita lisävoimavaroja. Valiokunta toteaa, että esityksen perusteluissa viitataan SYKEN uusien tehtävien osalta vain fluorattujen kasvihuonekaasujen määritietojen keräämiseen. SYKelle tulee kuitenkin uudistuksen myötä muitakin velvoitteita, joiden tehokas toteuttaminen saattaa muodostua ongelmalliseksi ilman tehtäviin osoitettuja lisäresursseja. Uudet tehtävät liittyvät tietojen keräämiseen valmistetun, maahantuodun ja maasta viedyn kaasun määrittä. Lisäksi muutoksista tiedottaminen ja alan toiminnanharjoittajien neuvonta tulevat työllistämään SYKEN asiantuntijoita. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että SYKEN resurssien riittävyys uusien tehtävien hoitamisessa tulee turvata uudistuksen yhteydessä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ympäristövaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 9 päivänä lokakuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Rakel Hiltunen /sd
 vpj. Pentti Tiusanen /vas
 jäs. Christina Gestrin /r
 Tanja Karpela /kesk
 Timo Korhonen /kesk
 Tapani Mäkinen /kok
 Petteri Orpo /kok

Sanna Perkiö /kok
 Janne Seurujärvi /kesk
 Tarja Tallqvist /kd
 Pauliina Viitamies /sd
 vjäs. Anne-Mari Virolainen /kok (osit-
 tain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio.